

UZASADNIENIE

do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno w Korzonku PLH240029

I Uzasadnienie merytoryczne

Zgodnie z art. 28 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55) dla obszaru Natura 2000 regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt dla których ochrony utworzono obszar Natura 2000.

Decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE z 10 stycznia 2011 r. obszar Bagno w Korzonku PLH240029 został zatwierdzony i uznany jako obszar mające znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych opracowanym w lipcu 2008 r. [zaktualizowanym w maju 2020 r. (wg projektu Centrum Ochrony Mokradel z listopada 2019 r.)] przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Bagno w Korzonku PLH240029 są siedliska przyrodnicze:

- 7110 – Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),
- 7120 – Torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,
- 7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*),
- 91D0 – Bory i lasy bagienne.

Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno w Korzonku PLH240029 został przygotowany zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. nr 34 poz. 186 z późn. zm.).

Ponieważ w granicach obszaru Natura 2000 Bagno w Korzonku PLH240029 nie ma krajowych form ochrony przyrody, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10, nie zachodzą przesłanki do wyłączenia całości lub części obszaru Natura 2000 ze sporządzania planu zadań ochronnych, określone w art. 28 ust. 11 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie przyrody.

Obszar Natura 2000 Bagno w Korzonku PLH240029 pokrywa się częściowo z terenami zarządzanymi przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Herby i Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Koszęcin, dla których plany urządzenia lasu nie zawierają jednak zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W związku z tym nie może mieć zastosowania przepis art. 28 ust. 11 pkt. 3a ustawy o ochronie przyrody.

Plan zadań ochronnych będący przedmiotem niniejszego zarządzenia, został przygotowany z uwzględnieniem zapisów Standardowego Formularza Danych dla przedmiotowego obszaru oraz wszystkich dostępnych danych i materiałów, a w szczególności opracowania:

- Kucharzyk J., Krajewski Ł., 2019, Rozpoznanie przyrodnicze w obszarze Bagno w Korzonku PLH240029, Warszawa – Dąbrowa Górnicza.

Zapisy planu zadań ochronnych sformułowano z uwzględnieniem ustaleń dotyczących stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, dokonanych na podstawie dostępnych danych, w tym ww. opracowania.

Stwierdzono występowanie w stanie kwalifikującym do uznania za przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000:

- 7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*),
- 91D0 – Bory i lasy bagienne.

Nie stwierdzono obecności siedlisk przyrodniczych 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) i 7120 Torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji na terenie objętym badaniami. Na podstawie analizy ukształtowania terenu, warunków klimatycznych oraz

roślinność stwierdzonej na terenie obszaru Natura 2000 Bagno w Korzonku PLH240029 uznano, że umieszczenie siedlisk 7110 i 7120 w SDF dla przedmiotowego obszaru miało charakter pierwotnego błędu naukowego. Wniosek o usunięcie tych siedlisk z listy przedmiotów ochrony obszaru oczekuje na akceptację Komisji Europejskiej. Do tego czasu siedliska będą figurować w SDF jako przedmiot ochrony obszaru, a plan zadań ochronnych również odnosi się do nich.

Mając na względzie uwarunkowania formalne i merytoryczne w Planie Zadań Ochronnych wskazano zidentyfikowane podczas prac nad planem:

1. Zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony określono na podstawie faktycznego stanu siedlisk przyrodniczych. Podczas analizy czynników powodujących lub mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla zachowania siedlisk we właściwym stanie ochrony, zidentyfikowano zagrożenia istniejące i potencjalne. Nasilenie się wskazanych w zarządzeniu (zał. 3) czynników może przyczynić się do pogorszenia stanu ochrony siedlisk w obszarze Natura 2000.

Zidentyfikowano następujące zagrożenia: C01.03 wydobywanie torfu, G05.07 niewłaściwie realizowane zadania ochronne lub ich brak, J02.01.02 osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych, I02 problematyczne gatunki rodzime, J03.01 zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska, M01.02 susze i zmniejszenie opadów, J01 pożary i gaszenie pożarów, F03 polowanie i pozyskiwanie dzikich zwierząt (ładowych), G01.03 pojazdy zmotoryzowane, B02.02 wycinka lasu, B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew.

Do poszczególnych siedlisk przyrodniczych, występujących w obszarze, przypisano zidentyfikowane zagrożenia o powyższym charakterze. Szczegółowy opis danych zagrożeń zawarto w załączniku nr 3 do zarządzenia.

Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000.

2. Cele działań ochronnych dla przedmiotów ochrony określono mając na względzie potrzebę co najmniej utrzymania siedlisk w obszarze lub poprawę ich stanu ochrony (zał. 4 do Zarządzenia). Odnośnie do siedlisk 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) i 7120 Torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji nie określono celów działań ochronnych, w związku z brakiem występowania tych siedlisk w obszarze. Odnośnie do siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) jako cel wskazano poprawę stanu ochrony na obu stanowiskach (7140-1 i 7140-2) z poziomu niezadowalającego (U1) do poziomu właściwego (FV) poprzez poprawę oceny parametru „specyficzna struktura i funkcje” do poziomu właściwego (FV) i poprawę oceny parametru „perspektywy ochrony” do poziomu właściwego (FV). W odniesieniu do siedliska 91D0 Bory i lasy bagienne wskazano jako cel jego utrzymanie w obszarze na powierzchni 3,81 ha.

Cele działań ochronnych mają bezpośrednie odzwierciedlenie w działaniach określonych w załączniku nr 5 do zarządzenia.

3. Działania ochronne dla przedmiotów ochrony zostały sformułowane z uwzględnieniem potrzeby osiągnięcia założonych celów.

Odnośnie do siedlisk 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) i 7120 Torfowiska wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji nie zaplanowano działań ochronnych, w związku z brakiem występowania tych siedlisk w obszarze.

Dla siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*) w celu ograniczenia ekspansji trzęślicy modrej oraz rozwoju krzewów i drzew, w tym sosny, przewidziano usunięcie drzew i krzewów z płatów siedliska, a następnie systematyczne usuwanie pojawiającego się nalotu krzewów i drzew, połączone z ekstensywnym użytkowaniem kośnym.

Dla siedliska 91D0 Bory i lasy bagienne przewidziano konieczność zaniechania użytkowania gospodarczego płatu siedliska, w tym wykonywania czyszczeń i trzebieży, lub powstrzymania się od usuwania wywrotów i złomów, pozostawiania martwych drzew stojących, nieusuwania drzew dziuplastych i próchniejących, pozostawienia drzewostanu do naturalnego rozpadu, z wyjątkiem drzew zagrażających zdrowiu, życiu i bezpieczeństwu ludzi, lub stosowania jedynie rębni IV lub V. W sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu (gradacji szkodników leśnych) dopuszczono cięcia sanitarne, po uprzednim pisemnym uzgodnieniu ich zakresu z RDOŚ w Katowicach.

Dla obu siedlisk w celu opracowania szczegółowej strategii poprawy układu hydrologicznego zaplanowano wykonanie ekspertyzy hydrologicznej. W odniesieniu do przedmiotów ochrony zaplanowano również

monitoring stanu, który jest tożsamy z monitoringiem realizacji celów działań ochronnych, w obrębie wyznaczonych powierzchni badawczych (transekty), przez okres obowiązywania planu zadań ochronnych, w celu zaobserwowania zmian w fizjonomii siedlisk przyrodniczych, a także identyfikacji zachodzących w nich tendencji. Zasady prowadzenia monitoringu dla przedmiotów ochrony oparto na metodykach opracowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Określono współrzędne geograficzne stałych miejsc wykonywania badań monitoringowych.

4. Nie sformułowano wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W wyniku prac nad planem zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru stwierdzono, że nie jest konieczne sporządzenie Planu Ochrony dla obszaru Natura 2000 Bagno w Korzonku PLH240029, ponieważ plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotowi ochrony w obszarze z uwagi na zaplanowane działania ochronne oraz konieczność stałej weryfikacji ich słuszności.

Przebieg granic ostoi Bagno w Korzonku PLH240029 przedstawiono na załączniku mapowym oraz opisano w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 (zał. 1 i 2 do Zarządzenia).

II Udział społeczeństwa

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach zapewniła możliwość aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych w trakcie całego procesu wypracowywania ustaleń planu zadań ochronnych – do prac nad planem zostali zaproszeni przedstawiciele gmin, starostw, gospodarujących wodami, a także naukowcy i przedstawiciele ekologicznych organizacji pozarządowych. Ze względu na pandemię COVID-19, zrezygnowano z organizacji spotkań konsultacyjnych na rzecz kontaktów mailowych. Przygotowując projekt zarządzenia rozważono wnioski i uwagi zgłoszone przez ww. zainteresowanych w ramach roboczych konsultacji.

Mając na względzie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentu na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Fakt przystąpienia do sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Bagno w Korzonku PLH240029 ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także poinformowanie właściwych terenowo jednostek samorządowych, Wód Polskich, Lasów Państwowych, organizacji pozarządowych oraz pozostałych zidentyfikowanych zainteresowanych.

Informację o sporządzeniu projektu przedmiotowego zarządzenia podano do publicznej wiadomości, poprzez obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z ... sierpnia 2020 r. W obwieszczeniu poinformowano o możliwości i sposobie zgłaszania uwag, podając, że winny być one wnoszone do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w terminie 21 dni.

Obwieszczenie to zamieszczono na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także przekazano do właściwych miejscowo Urzędu Gminy Konopiska i Urzędu Gminy Boronów.

W wyznaczonym terminie wpłynęły uwagi Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach i Nadleśnictwa Herby.

Zwrócono uwagę, że obszar Natura 2000 nie jest położony w gminie Boronów, w powiecie lublinieckim, i leży poza granicami Nadleśnictwa Koszęcin.

Z danych GIS państwowego rejestru granic, pobranych ze strony internetowej Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, wynika, że niewielkie fragmenty obszaru Natura 2000 znajdują się w obrębie granic gminy Boronów. Ponadto z danych, jakimi dysponuje RDOŚ w Katowicach, wynika, że fragmenty obszaru wchodzą również w granice administracyjne Nadleśnictwa Koszęcin. Z posiadanej Leśnej Mapy Numerycznej (2019 r.) wynika także, że 2 wydzielania leśne 91 i 109 Leśnictwa Boronów (N. Koszęcin) wchodzą częściowo w granice obszaru Natura 2000. Natomiast z ogólnodostępnej mapy Banku Danych o Lasach (<https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>) wydzielania te już znajdują się poza granicami obszaru Bagno w Korzonku. Niemniej jednak przebieg granicy administracyjnej nadleśnictw, zawarty na tym portalu, wykazuje położenie obszaru w dwóch nadleśnictwach (Herby i Koszęcin).

Z uwagi na zaplanowane w PUL Nadleśnictwa Herby zabiegi pielęgnacyjne tj. czyszczenia i trzebieże, zwrócono się o wyjaśnienie czy możliwe jest wykonanie tych czynności w ramach ekstensywnej gospodarki leśnej w obrębie siedliska 91D0 - Bory i lasy bagienne (działanie ochronne nr 1, zawarte w załączniku nr 5 do zarządzenia). W ocenie jednostek Lasów Państwowych zaniechanie zabiegów pielęgnacyjnych i wypełnienia potrzeb sanitarnych może mieć negatywny wpływ na drzewostan. W związku z tym wniesiono o uwzględnienie w planie możliwości wykonania niezbędnych czyszczeń i trzebieży.

Siedlisko przyrodnicze 91D0*, jest siedliskiem zaliczanym do siedlisk naturalnych (tzn. takich, które na danym obszarze występowały i mogłyby występować bez udziału działalności prowadzonej przez człowieka. Leśne siedliska o charakterze naturalnym (we wskazanym wyżej rozumieniu) cechują się tym, że najskuteczniejszą formą ich ochrony jest wyłączenie z użytkowania. Dotyczy to wszystkich siedlisk leśnych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej występujących w Polsce, za wyjątkiem świetlistych dąbrów (91I0) oraz – tutaj zdania naukowców są podzielone – borów chrobotkowych (91T0). Najskuteczniejszą formą ochrony – zapewniającą, w długiej perspektywie czasowej, m.in. osiągnięcie oceny właściwej dla wskaźników opisujących zasoby martwego drewna czy wiek drzewostanu – borów bagiennych jest ochrona bierna. W obszarze tym priorytetem musi być ochrona siedliska przyrodniczego, a nie gospodarka leśna.

Wobec tego płyty siedliska 91D0 należy wyłączyć z czyszczeń i trzebieży.

Wniesiono także o zmianę zapisu tego samego działania ochronnego w zakresie dopuszczalnych rębni na tym terenie. Wskazaną pierwotnie nieistniejącą rębnią „VI” zaproponowano zastąpić rębnią „IV”.

Uwaga ta została uwzględniona.

Ponadto, w odniesieniu do tego samego działania ochronnego zaproponowano aby zapis nakazujący powstrzymanie się od usuwania wywrotów i złomów, pozostawianie martwych drzew stojących, nieusuwanie drzew dziuplastych i próchniejących, pozostawienie drzewostanu do naturalnego rozpadu lub stosowanie rębni o bardzo długim okresie odnowienia i długim okresie nawrotu cięć, nie obowiązywał w sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu. Wskazano, że obszary leśne objęte ścisłą ochroną siadujące z lasem gospodarczym, mogą stanowić ognisko gradacji szkodników drzew. Postulowano o dodanie do opisu działania następujących zapisów: „Powyższy zapis nie dotyczy sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu” lub „W sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu dopuszcza się cięcia sanitarne, po uprzednim uzgodnieniu z RDOŚ w Katowicach”.

Uwaga została uwzględniona i do opisu działania dodano zapis „W sytuacji wystąpienia zagrożenia trwałości lasu (gradacji szkodników leśnych) dopuszcza się cięcia sanitarne, po uprzednim pisemnym uzgodnieniu ich zakresu z RDOŚ w Katowicach”.

Nadleśnictwo Herby wnioskowało również o przeniesienie zagrożenia „C01.03 wydobywanie torfu” dla siedliska 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea), zawartego w załączniku nr 3 do zarządzenia, z istniejących do potencjalnych.

Uwaga nie została uwzględniona, eksperci inwentaryzujący przedmiotowy obszar wskazali, że oddziaływanie dawnych torfiarek na siedlisko, choć marginalne, wciąż występuje.

W związku z art. 59 ust. 2 ustawy z 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. 2019 r., poz. 1464) przedmiotowy plan zadań ochronnych, jako akt prawa miejscowego został uzgodniony przez Wojewodę Śląskiego pismem Nr: IFVII.710.24.2020 z 26 listopada 2020 r.